

Čejka, Mirek; Šlosar, Dušan

Věcný rejstřík lingvistický

In: Čejka, Mirek; Šlosar, Dušan; Nechutová, Jana. *Gramatika česká Jana Blahoslava*. Vyd. 1. V Brně: Masarykova univerzita, 1991, pp. [385]-394

ISBN 8021002522

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/122486>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

VĚCNÝ REJSTŘÍK LINGVISTICKÝ

Číslice značí foliaci v rukopise.

- a/á* (foném a grafém) 8b—9a, 30b—31a, 245b; distinktivní rys kvantity 30b—31a, 254b—255a, 266a
a (spojka a částice) 135a—136a, 140a, 212a; *a neb* 137a, 332a
abeceda 8b
ablativ 19a, 64b, 76a; a. absolutní 131b—133a; a. v latině (překlad) 199a—199b; a. instrumentální v latině (překlad) 197a—198a
ad (lat. předložka) 148b—150a
adjektiva 63a—63b; deklinace jmenná a složená — konkurence 263b—265a; neutra pl. 63a—63b; a. posesivní — typ *kozlí* 332a; a. se sufixem *-telný* 332b—333a; a. relační × genitiv adnominální 68b—69a; a. z přechodníků v. přechodník
adverbia — sufixy 262b—263a; komparativ (překlad) 200a—200b; záměna 250b—251a; a. času (*někdy* × *kdysi*) 251a; a. místa (místo × směr) 250b; a. míry (*dobře*) 251a; náhrada adjektivy 237b
aferéze 257b
akuzativ — masc. neživ. 75a; a. místo gen. 64b—65b, 190a, 241a—241b, 243a—243b, 245a—245b; a. × instrumentál sg. fem. 13a—14a; a. latinský (překlad) 74b—76a; a. s infinitivem (překlad) 203b—204b
alioqui (lat. spojka) 138b
alternace *e/i* 268a; *o/ů* 268a, 269a
amen (význam) 156a—156b, 159b—160a
a neb v. *a* (spojka a částice)
antiptosis 240a—245b
antistechon 265b—266a
aorist 104b—105a, 178a, 193b—194a, 247b—248a, 259a
apokopa 263b—264a
aramejščina („syrský jazyk“) 158a, 227b
arci- 182b
argot lupičský 175b
archaismy — biblické 181a—185a; a. v deklinačních tvarech 263b—264b; a. v konjugačních tvarech 263b; a. lexikální 106a—107a; a. nevhodné 175b—179a, 186a—186b; vhodné 179b až 181a
archeologické naleziště v Předmostí u Přerova 176b
asibilace *d > ž*, *ř > c* v dialektu Ivančic 266b
at (lat. spojka) 136a
- b* (foném a grafém) 31b
barbarismus v latině 57a
bavorská řeč 351a
bible — styl 120b—121b
bilingvismus — Husův názor 164a, 230a—230b, 277a
breviatury 8b, 51b—52a
„bulhařská řeč“ 350b
- c* (foném a grafém) 31b—32b
c > č (zpětná změna) 266b
casus octavus 19b
citoslovce emotivní 152b—154b; c. upozorňovací 20b, 120a, 265a
oizí slova v. přejatá slova
co (adv. tázačí) místo *proč* 251a
cum (lat. předložka) 150b

č (foném a grafém) 32b—33b

čárka interpunkční 52b—53a, 55b

čas slovesný — záměna 247b, 253b

částice přítakací 122a—122b, 125a; č. tázací 124b, 125b; č. upozorňovací 120a, 120b; č. záporné 123a—124b

„český dialekt“ 347a—350b

čeština × slovenština 347b, 350b—352a; v. dialekty slovenské

číslovky — kongruence 247b; č. druhové 242a

d/ď (fonémy a grafémy) 34a—34b

dativ — masc. du. 73a—74a; masc. sg. 74b; d. objektový 242a—242b; d. místo voc. a abl. 242a—242b

de (lat. předložka) 149a

defektivní slovesa 174a—174b

derivace slovtvorná 355a—357a; v. etymologie slov

dialektická znaménka 9b—10a, 12b

dialekt 347a—357a; znalost, význam d. 353b—354a

— české: rozdělení 350a—350b; Domažlice 26b, 255a, 268b; Klatovy 260b; Lanškroun 230a; Mladá Boleslav a Nymburk 350a; Plzeň 196a, 241b, 259b, 270a, 349b, 350b; Podřípsko 350b; Praha 26b, 267b, 350a, 360b, 361a; Prácheňsko 262a

— moravské 13a, 281b, 347a, 348b—350a; rozdělení 350a; d. moravské × české 13a—13b, 26b, 29b—30a, 52a—52b, 95a, 128a, 151a, 174b, 176a, 177a, 181a, 185a, 186b, 196a, 209a, 230b, 237b, 239b—240a, 245a—245b, 256b, 257b, 258a—258b, 260a—260b, 263a až 264a, 265a—267b, 269a—270b, 273b, 281b, 331a—331b, 332b—333a, 339b—340a, 344a, 361a—361b; lexikální rozdíly moravské × české 349a—350a; hanácké d. 261b, 266b, 337b, 348b—350a, 361a—361b; Ivančice 266a—266b; Strážnice 13a, 104a, 252b, 266b, 349b—350a; Uherský Brod 13a, 350a

— prusko-slezské 356b

— slezské 13a, 259a, 262a, 347a, 349a, 350a

— slovenské 30a, 151a, 176b, 245b, 266a, 277a, 332a, 350a—351b, 352b, 354b

dialekt mazovský v. mazovština

dialekt polský v. polština

dialektismy české a moravské: *dohmátati* 330b; *hledati* × *hlídati* 265b; *lehýčky* × *lehoučky* 269b; *musiti* 265b; *nasel* 266a; *otáží se* × *otíží se* 266b—267a; *povolně* × *povtovně* 270b; *prýč* × *preč* 269b; *raději* 267a; *svatý* 265b—266a; *svázati* 266a; *tudy* × *tady* 269b; *všechn* 266a, 270b

— západočeské: *Ficti* 259b

— moravské: Ivančice — zánik *i* 266b, asibilace *ď* > *ž*, *ť* > *c* 266b; záměna adverbii za adjektiva 237b; koncovky loc. sg. subst. na *-s*, *-sa*, *-z*, *-za* 361a; acc. pl. *jich* 245b; zájm. *se* × *sa* 266b; *maňou* 332b; *most byt* 265a; *nádba* 333a; *porok* 174b; *povídati* 331b; *přinde* 259b; lexikální rozdíly moravské × české v. dialektu moravské

díftongy 11a—13a

aj/ej 29b

ie/ě 11b—12a, 14a—18a

ie 27a—29a; distinktivní funkce 24b—25a; uprostřed slova 24a—24b; v koncovkách adjektiv 21b, 26a; v koncovkách substantiv 21a; v akuzativu 18b; v dativu 18a; v genitivu 18b; v instrumentále 19a; po předložkách 19b; u sloves 21b—22b; v přechodníku přítomném 22b—23a

ou v instr. fem. zájmen 103b—104a; v 3. os. pl. 116a, *ou* × *ú* 64a

új 11b, 30a

uo 29a

disimilace stylistická 341a—341b

domácí jazyk (lingua vernacula) v. národní jazyk

duál u jmen 73a—74a, 107a; d. u sloves 104b, 105b—106b, 261b; d. místo plurálu 133a, 238b dvojtečka 53a, 56b

e/é (fonémy a grafémy) 9a, 35a, 255a, 360b—361a; distinktivní rys kvantity 35a, 255a, 360b—361a; alternace *e/i* 267b—268a

elize hlásek 260b—262a
enallage v. záměna
enim/etenim (lat. spojka) 146a—148b
epenthesis v. vkládání hlásek
epiteta — druhy 344a—344b; zásady výběru 344a—345a; význam 344a—346b; e. v poezii 346b;
příklady z Šamotulského a Ivančického kancionálu 346b
ergo (lat. spojka) 140b—141a
et (lat. spojka) 135a—135b
etenim v. *enim*
etymologia (nauka o jazykové správnosti) 6a, 59a—59b, 62b—63b
etymologie slov 355a—357a
eufemismus vyjádřený metaforou 221b—222b
eufonie jako stylotvorný faktor 358a—358b; e. jako kritérium výběru synonym 343b

f (foném a grafém) 35a
figury — zásady užívání 235a—236a
foinický jazyk 158a
francouzština 348a
frekventativa 111b—112a
futurum — výzvnová funkce 248a

g (foném) 35a—35b
g (grafém) 35a—44a
genitiv objektový 64b—65b; vazba tří *g*. 179b; *g*. s předložkou 70a—71a; *g*. adnominální × re-
lační adjektivum 68b—69a, 266b; *g*. elativní 71b—73a; *g*. posesivní 71a; *g*. vlastnosti 69a až
70a; *g*. záporový 64b—65a, 74b—75a; *g*. místo nominativu 242a
germanismy v běžném jazyce 229b—230a; *polízač* 332b; *koň* 333a; *g*. syntaktické a frazeologické
144b, 190a, 215b, 261a
germánské jazyky 351a—351b
gerundium 128a—128b
gerundivum 128b
gramatika 63b
grécismy v. latinismy

h (foném a grafém) 37b
hanácká nářečí v. dialekty moravské
hebraismy v bibli 69a, 151b, 215b, 233b—234a, 248a
hebrejšтина 48b, 69a, 96b, 151b, 183a, 190b, 214a, 233b, 248a, 262a
Heneti v. Veneti
holandština v. nizozemština
homonyma 360a—360b

oharvátacká píseň 352a—352b
oharvátština 61b, 78a, 347b, 350b—352b; intonace v ch. 348b
christianus — původ slova 155b—156a, 157a, 158b—159b

i (grafém) 41b—43b
i/i × *y/y* (fonémy a grafémy) 9a, 10b, 38a—39a, 46b, 47a—48a, 51a, 255a—255b, 266b; kvantita
jako distinktivní rys 38a, 255a—255b; kolísání kvantity 255a—255b; distribuce *i/i* 25a—26b;
zánik *i* v dialektu 266b

ij (grafická přezka) 38a
imperativ 3. os. 112b, 113a, 248b—249b; překládání i. 203a; záporný i. 117b
imperfektum 104b—105a; *bíše* 58a, 60b—61b, 73b—74a, 178b; i. v latině (překlad) 200b
in (lat. předložka) 149a—150a
infinitiv 203b—204a; *Ficti* (západočeský dialektismus) 259b
instrumentál činitelský 118a; i. elativní 75b—76a; i. přísudkový 66a—68a; i. bezpředložkový místo předložkového lokálu 168a; i. místo nominativu 243b—244a
interjekce v. citoslovec
interpunkce 52b—56b
Isagogicon v. Optát z Telče, Beneš
italština 105b, 163b, 247a, 348a—348b
iterativní sufix v. *-vávatí*
iterativnost 111b—112a

j (foném) v. *g* (grafém)
j (grafém) 34a, 35b—39a; v. též *i/i* (fonémy)
jihoslovenské jazyky v. „slovenský dialekt“
jestli — nevhodný úzus 143a—144a, 215a
ješto adverzativní 95b
Jezus/Ježíš — deklinace 155a—155b, 157a—158a
jména (adjektiva a substantiva) 63a—76a

k (foném a grafém) 44a
k (předložka) vokalizovaná podoba *ku* 258b
kakofonie 138a
kancionály (K. šamotulský a K. ivančický) — styl 274b—276b; epiteta 346b
kdež (spojka) místo *však* 251a
kdyby > *dyby* 257b
komparativ adverbii (překlad) 200a—200b
kondicionál 143b—144a
konjunktiv v latině (překlad) 203a—203b
konkréta místo abstrakt 238a
konsonanty české 9a
krádež (subst.) — rod 243a
kvantita vokálů 358a; distinktivní funkce k. 254b, 259b, 360a; označování k. 9b—10b; záměna k. 254b—255b
l/i (fonémy a grafémy) 44a—45a, 270a, 359b

latina — vazby (překlad) 204b—206a; l. × čeština (vyjadřovací možnosti) 212b—213b; l. středověká (neklasiická) 57b—58b, 209b; původ l., vztah l. k řečtině 57a
latinismy a grécismy syntaktické a slovtvorné 190a—212b
lingua vernacula v. národní jazyk
lužická srbština 61b, 230a, 263a

m (foném a grafém) 45a
marecká řeč 351a
mateřský jazyk — učení 163b
„mazovský dialekt“/mazovština 281b, 347b; splyvání *s-š/z-ž* 348b
metafora 219b—220b; m. jako zákl. pojmenování 223b—224b; m. eufemistická 221b—222b;
m. emotivní 224a—224b; stylisticky ústrojná m. 225a; vžitá m. 223a—224a; zásady užívání m. 221a—223a
metateze hlásek uvnitř slova 270b—271a

modalita deontická 116b—117a, 248b—249b
moravčina v. dialekty moravské
moravské dialekty v. dialekty moravské
moskevská řeč v. ruština
Muzika — styl v. Blahoslav Přerovský, Jan

n/x (fonémy a grafémy) 45a
národ (subst.) — význam 257a—257b
národní jazyk 164b, 165b
negace 123a—125b
němčina 241a—241b, 348b, 354b; dialekty 104a, 351a—351b, 354b—355a; pravopis 16b—17a,
29a, 49b; výslovnost 348b—349a
neologismy lexikální nevhodné 169b—170b, 172b—174a, 183a, 228a, 280b, 332b—334a, 338b
neosobní konstrukce — překlad 200b—201b, 203a, 212b—213a
„nidrlanština“ v. nizozemština
nisi (lat. spojka) 145b—146a
nizozemština 351a
nominativ 64b—68a; n.-acc. 240b; n. místo acc. 242b; n. místo instr. 241b; n. místo voc. 242a
nonne (lat. částice) 124a, 125b
nosová výslovnost v. polština 348b
Nový zákon z r. 1564 — styl v. Blahoslav Přerovský, Jan

o/ó (fonémy a grafémy) 45b; alternace *o/ů* 267b, 269a
ob- v. adj. *obzvláštní* 256a
odborné termíny v. terminologie, přejatá slova
oj (oitoslovce) 11b, 30b
onikání 246a—246b
onkání 215b—216a
ortografie v. pravopis
Ortografie česká v. Optát z Telče, Beneš
oslovení nevhodná 242b; o. opisaná 239a; o. substantivem *pán* a 3. osobou 250a, 345a—345b;
o. 3. osobou 249b
osmý pád v. casus octavus
osoba gramatická — záměna 248b—250b
osobní jména přejatá 262b; počesťování o. j. 157a—158b
otazník 54a

p (foném a grafém) 45b
paragoga 262a—263a
participia v. latině (překlad) 127a—134b, 199a—200a
— v. češtině: p. minulé 111a—112b; pasivní p. 128b—129b, 130b, 133b; substantivizace p.
130a—130b; adjektivizace p. 130a—130b
pasívum složené 133b—134a; překlad 201b—203a
planety — názvy v. terminologie astronomická
pluralis maiestaticus 246a—246b
plusquamperfektum 110b—111b
plynulost řeči 358b
po- ve slově *potřeba* 257b
„polský dialekt“ v. polština
polština 49a, 176a, 207a, 239a, 240a, 259a, 270a, 273b, 281a, 335b—338a, 347b, 350b—351a,
;i 353b—355a; nosovky 348b; pravopis 49a, 352b; vytřebenost p. 105b, 353a—354a
pravopis 6a—8b
prefixe — latina × čeština 213b—214b
prefixe sloves 130b—131a, 257a; pravopis p. 150b—151a

préteritum dokonavých sloves 110b—112a; nedokonavých sloves 110b—112a, 200b; koncovky
2. os. sg. 262a; 3. os. 58a, 62a, 107b—109b, 140b
přezens historický 247b—248a
protetické v. v. v. protetické
pruština 281b
předložky — pravopis 151b—152b; záměna 236b—237b; vokalizace 258a
Předměstí u Pterova v. archeologické naleziště
přechodník — porušování shody 251b—253b; adjektivizace 130a—130b, 133a—133b; nahrazo-
vání vedlejší větou 265a
— minulý p. 127a—128a, 131b, 134a—134b; novotvary 253b—254a, 263b—265a
— přítomný p. 127a—129b; kvantita v koncovkách 252a—252b, 254b, 267a; novotvary
264b; *chválce* 267a; p. přítomný místo minulého 253b—254a
přejatá slova 225b—232b; p. s. v latině 225b; v němčině 225b; v lékařské terminologii 228b;
v řemeslnické terminologii 228b, 231b; ve školské terminologii 228a; ve vinařské terminologii
228b; funkce p. s. 225b—227b; stylistická funkce p. s. 229a—229b; výhody přejímání slov
230b; míra užívání p. s. 233a—234a; zásady užívání p. s. 226a—226b; zření k adresátovi jako
kritérium užívání p. s. 226b—227b; zbytečná p. s. 229b—231a; dublety u p. s. 232a—232b;
přejatá osobní jména — zakončení 262b
překlad — shoda konstrukcí 191b—196b; neshoda konstrukcí 198b—204a; zásady dobrého p.
218a—219a; stylová věrnost p. 212a—212b; p. z latiny (vzorný styl) 283b—285a, (obraty
a fráze) 283b—285a, (nevhodný p.) 206a—212a; p. z řečtiny 144a—145a, (nevhodný) 205b až
207a, 208a—208b, 210b—212a
překladatelské umění 218a—219a
přičestí v. participia
přídomek šlechtické 247a
přirovnání 314b—329a
přísluví česká 286a—314a; zásady užívání p. 285b—286b; překládání p. 285b—286b;
purismus 172a
původ slov v. etymologie

q (grafém) 45b

quandoquidem/quoniamquidem (lat. spojka) 143a
quia (lat. spojka) 137a, 138b
quidem (lat. spojka) 122a, 141a—142b
quippe (lat. spojka) 140a—140b
quoniamquidem v. *quandoquidem*

r (foném a grafém) 45b

rakouská řeč 351a
reflexíva v. zájmena zvrtná
rekce sloves v. genitiv, dativ atd. objektový
rozdělovací znaménko 54b
ruština 347b, 348b, 350b

ř (foném a grafém) 33b, 46a

řeština — hláskosloví a výalovnost 157b, 259a; složeniny 170b; vztah ř. k latině 57a

s (foném a grafém) 46a—48a; splývání *s-š* v mazovštině a ukrajinštině 348b

s (předložka) 149a—151b; pravopis 150b
s- (prefix) 150b—151b, 256b—257a, 269b
samohlásky v. vokály
saská řeč 351a

se (slovesný formant) 113a—113b
si (lat. spojka) 143a—144a
 singulár místo plurálu 239b, 245a
siguidem (lat. spojka) 143a
sive (lat. spojka) 137a—138a
 Slované 347b, 350b
 slovanské jazyky („dialekty“) — rozdělení 347a—347b
 „slovenská“ píseň (ukrajinská) 352a—352b
 „slovenský dialekt“ 347b, 350b—352b
 slovenština v. dialekty slovenské
 slovesa — koncovky 1. os. pl. indik. prez. 361a—361b; 2. os. préter. 108a—110a; 2. os. pl. préter. 262a; 3. os. préter. 58a, 62a, 107a—110a; 3. os. pl. -*t/ěť* 261b; 3. os. pl. IV. tř. 246b—247a; nepravidelná (defektivní) s. 174a—174b; *býti* ve tvarech préterita 58a, 62a, 107b—109b, 140b; *býti* — part. préter. 111a; *jaem* × *sem* 36a—37b, 109b—110a, 266a; *jest* × *je* 265a; dativní reke s. 242a—242b; s. opětovací v. -*dávati*; určitý tvar s. místo přechodníku 253b; vazby s. nevhodné 215b
 slovinština 351b
 slovní druhy — záměna 236a—237b
 spojky 135a—148b; záměna s. 236a—237b
 správnost jazyková 167b—219a; s. slovních spojení 167b—168b; s. volby výrazů 168a—168b
 srbocharvátština 61b, 347b
 styl dobrý — zásady 218a; doporučené výrazy a obraty 272a—274a; ozdoby 271b
 stylistická disimilace 212b, 341b
 stylotvorné faktory 212b; zření k adresátovi 186b—189b; zření k obsahu sdělení 190b—191a
 stylové chyby — příčiny 216a—217b; nevhodné obraty 216a—217b
 substantiva — záměna rodů 244b, 247b, 251b; záměna du. a pl. 238b; záměna sg. a pl. 239b; 244b, 246a, 253b; záměna pádů 239b—244a, 245a;
 — maskulina nom. pl. (-*ě/ově*) 261b—262a; (-*í, -í/ově*) 239b—240b; gen. pl. 71b—73a; loc. sg. 270a; instr. × předložkové pády 243b; nom. pl. *sluha* 270a; deklinace typu *soudce*, kolísání 267a;
 — feminina nom. sg. 263a; acc. × instr. sg. 13a—14a; gen. pl. typu *núše* 265a;
 — neutra loc. pl. (o *slovích/slovech*) 269a;
 — s. slovesná a vid 169b, 171a—171b
 sufixy adverbí v. adverbia — sufixy
 Summovník — jaz. kritika v. Augusta, Jan
 synkopa 260b—262a
 synonyma stylisticky příznaková 272a—274a; význam u s. 341a—341b; zásady užívání 341a až 342a; významové odstíny s. 342a—342b; zásady výběru 343a—343b; zastupitelnost s. 342a
 synonymní dvojice a řady 343b—344a; stylistický význam 341b—342a, 343a—343b; stylistická ozdoba 341b—342a
 syntax 63b

š (foném a grafém) 46b—48a
šš, š (grafémy) 46b—48a
 švábšská řeč 351a
 švýcarská řeč 351a

t/ť (fonémy a grafémy) 34b, 48b—49a
-ť (afix) 34b—35a, 48b—49a, 96a—97a, 114a—115a, 262a, 265a
 Tataři 347b
 tečka interpunkční 53b, 56b
tedy/tehdy (spojka) 126a—126b, 135b, 141a
teprve/tepruv (adverbium) 260a—260b
 termíny astronomické 346a; církevní 181a—186a; dvorské 227a; lékařské 228b; řemeslnické 228b, 231b; školské 228a; vinařské 228b; vojenské 227a
tiše — gen. pl. 265b

trpný rod v. pasívum
tykáni 246b

u/ú (fonémy a grafémy) 49b
ú × *uo* × *ů* 11b—14a, 29a, 64a, 104a
u (předložka) s acc. 241a, 269b; s gen. 148b; s loc. 241a
učení mateřskému jazyku v. mateřský jazyk
új v. diftongy
ukrajinská píseň v. „slovenská píseň“
ukrajinština 348b v. též „slovenská píseň“
úslví česká v. přirovnání
ut (lat. spojka) 124b
úzus jako kritérium správnosti 175a

v (foném a grafém) 49b
v- protetické — distinktivní funkce 359b—360a
-vávatí (iterativní sufix) 260a
vazba sloves nevhodná 215b; v. tří genitivů 179b
veř (lat. spojka) 136a—137a
Veneti 350b
věta vedlejší místo přechodníku 285a
vid a subst. slovesná 169b, 171a—171b
vkládání hlásek 258a—260b
vokály české 9a; výslovnost 360b—361a; distinktivní funkce 359b—360a; distinktivní funkce
kvantity 254b, 359b—360a
vokativ 75b; v. místo nom. 244a
vykání 239a, 246a, 250b
výslovnost češtiny 357b, 361a; příklady 358b—359b; variabilita 359a; jako distinktivní rys 359b
vysouvání hlásek v. elize

w (grafém) 49b

z (grafém) 50a

y/ý (grafémy) 31b—34b, 38a—49b; v. také *i/í* × *y/ý*

z (foném a grafém) 32b, 50a—50b; splývání *z-ž* v mazovštině 348b
z (předložka) 149a—151b
z- (prefix) 150b—151b, 256b—257a, 269b
zájmena — osobní 76b—78b, 81a—83b; z. 3. os. 97b—103a; acc. pl. *jich* 101a—103a, 245b;
z. osobní a zvrtná v instr. 118a—119b; zvrtná 76b—83b, 113b—114a; zvrtná v acc.
264a; ukazovací — neutrum místo masc. 244b; posesivní 84a—87a; posesivní zvrtná
84a—92b; posesivní z. *můj* — tvary 259a; posesivní l. a 2. os. pl. 90b—92b; z. 3. os. 88a—90b,
98a—100b; z. 3. os. — deklinace 87b—89a; vztažná 94a; *jaký* × *kteřý* — význam 255b;
všechn — variabilita tvarů 259b, 265a, 266b—267a, 285a; z. záporné *nic* — deklinace 259a;
z. latinská (překlad) — nom. pl. 103a—103b; *hic*, *haec*, *hoc* 96a—97b; *idem* 93a—94b; *ipse*
92b—93a; *quidam* 93b, 94b
záměna (enallage) 235a—255b

zápor v. negace
závorky 54b
zdvojování liter 10b
zkratky v. breviatury: z. grafické 51b—52a

ž (foném a grafém) 32b—34a, 48a—50b; splývání ž-z v mazovštině 348b
-ž (afix) 96b—97a; 115a—116a, 262a—262b
žaltář z r. 1562 — jaz. kritika v. Červenka Čelákovský, Matěj

Z praktických důvodů bylo do rejstříku zařazeno i několik hesel nelingvistiických.